

СИСТЕМА МІЖБЮДЖЕТНИХ ТРАНСФЕРТІВ

студент Яковенко Я.В.

(наук. керівник ст. викл. Котенко Н.В.)

Починаючи з 2000 року, побудова ефективної моделі розвитку міжбюджетного регулювання стала одним із стратегічних завдань нашої країни і є нерозривною частиною реформування бюджетного процесу у формуванні бюджетної політики на перспективу.

Міжбюджетні трансферти, як одна із форм реалізації засад міжбюджетного регулювання одночасно виступають інструментом формування бюджетного процесу України в умовах передачі повноважень щодо використання ресурсів від бюджетів одного рівня до бюджетів іншого рівня.

Згідно Бюджетного кодексу система між бюджетних трансфертів містить: дотацію вирівнювання; субвенції; кошти, які передаються до державного бюджету України з місцевих бюджетів, у яких розрахунковий рівень доходів перевищує розрахунковий рівень видатків (негативні дотації вирівнювання); інші дотації.

На практиці через трансфертну політику забезпечується:

- компенсація бюджетам нижчого рівня витрат на організацію заходів загальнонаціонального значення, вартість яких перевищує бюджетні можливості місцевого органу влади;

- сприяння розв'язанню проблем, зумовлених особливостями бюджетної сфери та нерівномірністю в мобілізації доходів бюджету;

- сприяння вирішенню соціальних проблем, пов'язаних зі специфікою розвитку регіонів, економічною спроможністю окремих територій;

- підтримка і заохочення місцевих органів влади до проведення адміністративних чи політичних реформ.

Трансфертна політика повинна базуватися на прозорих правових нормах і стабільних формулах розподілу ресурсів, передбачаючи стимули для пошуку додаткових власних джерел доходів бюджету та скорочення витрат.

Останніми роками постійно зростає роль міжбюджетних трансфертів у формуванні доходів місцевих бюджетів. За період 1999 - 2005 років їхня частка у структурі доходів місцевих бюджетів зростає з 18% до 43%. Одночасно зростає їхня частка у ВВП. Якщо в 1999

році трансферти місцевим бюджетам становили 2,26% ВВП, то у 2006 році їхня частка у ВВП зросла майже втричі і становила 6,63%.

Обсяг дотації вирівнювання з державного бюджету місцевим бюджетам на 2007 рік становить 28549,7 млн. грн. (на 9 968,2 млн. грн. або 53,6% більше в порівнянні з обсягом на 2006 рік). Із загальної кількості місцевих бюджетів (691) - 655 місцевих бюджетів - дотаційні, 36 місцеві бюджети (5,2% від загальної кількості) - передають кошти до державного бюджету.

Також в 2007 році на 20,2% збільшено обсяг субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на виплату допомоги сім'ям з дітьми, малозабезпеченим сім'ям, інвалідам з дитинства, дітям-інвалідам та тимчасової державної допомоги дітям. Загальний обсяг субвенції - 12277,7 млн. грн.

Все ж таки трансфертна політика недосконала і потребує вдосконалення. Це пояснюється такими чинниками:

1. Боротьба за трансферти може значно скорочувати сумарні вигоди їхніх отримувачів.

2. Негативно впливають на ефективність системи між бюджетних трансфертів щоразу більші обсяги субвенцій місцевим бюджетам. Обсяги субвенцій теоретично можуть збільшуватись до безкінечності, що в умовах непрозорості їх визначення та високого рівня корупції знижує економічну ефективність бюджетних програм. Тому було б доцільним законодавчо чітко встановити ліміт коштів, які перерозподіляють на бюджетні субвенції.

3. Розширення перерозподілу знижує економічне зростання. Податки та трансфертна політика дестимулюють підвищення доходів і платником податків і отримувачем трансферту.

4. Фактично навіть у рамках нового "формулярного підходу" методика надання дотації вирівнювання залишилася старою.

З метою підвищення ефективності системи міжбюджетних трансфертів треба розробити чіткі та прозорі критерії, згідно з якими можна оцінювати результати державної політики вирівнювання доходів регіональних бюджетів. Також необхідно максимально спростити механізм розрахунку обсягів між бюджетних трансфертів на основі використання об'єктивних кількісних показників та зрозумілих і дійових стимулів до підвищення доходної бази місцевих бюджетів.